
VERASET VESİKASI

ERBSCHHEIN

Le certificat d'héritier

I

Genel ve mukayeseli hukuk yönünden bir göz gezdiriş

Materille hukuk yönünden kimlerin mirasçı olmaları lâzım geldiği meselesi, muhtelif devirlerde ve muhtelif memleketlerde başka başka surette halledilmiştir. Gene mirasçılarının haricen tanınması ve bilinmesi publizität meselesi de vazi kanunları çok düşündüren bir problem teşkil etmiştir. Ben bu meselelerin teferüatı üzerinde duracak değilim. Yalnız veraset vesikalarından bahsedeceğim. Bunun için de Alman hukuku ve eski mevzuatımızı kısaca gözden geçirdikten sonra İsviçre mevzuatını ve yeni mevzuatımızı tetkik ve en sonra da bu bapta düşündüklerimi söyleyeceğim.

I — Alman hukuku. Veraset vesikası 12/mart/1869 tarihli Prusya kanununda, kanunî miras için derpiş edildiği halde bilâhare vasiyetname ve mukavelevî mirasa da teşmil edilmek suretile

Alman medenî kanununa geçmiştir. Veraset vesikası Alman medenî kanununun 2353 - 2370 e kadar olan maddelerinde tanzim edilmiştir. Almanyada miras hakkı, esas itibarile her türlü beyyine vasıtasile ispat olunabilir. Fakat tapu sicilleri için veraset vesikası aranmaktadır. Bu vesikayı vermeğe vazifedar olan makam, kaide-ten terike mahkemesi, yani sulh mahkemesidir. (İhtilâfsız hakikî kaza işlerine dair olan Alman kanununun 72 inci maddesi.) Bununla beraber mahallî hükûmetlere bununla vazifedar olacak makamları tayin serbestisi bahşedilmiştir. Salâhiyettar mahkeme, müverrisin vefatı anındaki ikametgâhı mahkemesidir. Veraset vesikası talep üzerine verilir. Bu vesikayı talep hakkını, kanunî ve mansup mirasçılar, mirasın bir kısmını iktisap edenler, terekeyi idareye memur olanlar ve iflâs masası haizdir. Eğer mirascının alacaklısı cebri icra takibatı için veraset vesikasına muhtaç olursa, borçlu olan mirascının yerine bu vesikanın verilmesini isteyebilir. (Alman hukuk usulü muhakemeleri kanunu § 792.) Veraset vesikasını isteyen kimse; bunu kanunî mirasçı sıfatile mi, yoksa ölüme bağlı bir tasarrufa istinaden mi istediğini talepten önce zikre mecburdur. Bundan maada kanunî mirascının, tevarüs ettiği kimsenin ölüm tarihini, yahud gaipliğine hüküm edildiği tarihi, miras hakkının mesnedi olan münasebeti yani kendisinin hısımlığa binaen mi, yoksa nikâha istinaden mi mirasçı olduğunu ve hısımlığının derecesini, diğer mirasçuları hatta bu meyanda ölü olanları ve yahut mirastan herhangi sebeple mahrum edilenleri zikretmesi, müteveffanın ölüme bağlı tasarrufları olup olmadığını ve kendi miras hakkının münaza ve davalı olup olmadığını bildirmesi lâzımdır. Şayet miras hakkı münazaalı ise hasım taraf ta dinlenir. Ölüme bağlı tasarrufla mirasçı olan kimse de bunun menedi ve lâzım gelen evrak ve vesaiki, ölüme bağlı diğer tasarruflar varsa bunları talepten önce bildirmeye mecburdur. Hatta batıl tasarruflar varsa gene zikretmesi lâzımdır. Çünkü bunların muteber olup olmadığını takdir etmek mahkemeye aiddir. (Alman medenî kanununun 2354 ve 2355 inci maddeleri.) Kanunî veya mansup mirasçı tarafından talepten önce bildirilen hususların doğruluğu; resmî vesika ve siciller ve diğer beyyine vasıtalarile ispat edilmek lâzımdır. Bu hususta şahid ve yemin beyyinesi de kabul edile-

bilir. Mahkeme; talepnamede bildirilen hâdise ve beyyine vasıtalarını tetkik eder, kendisi de resen tahkikat yapar. Mahkeme; veraset vesikasını talep edenin bunun için mükellef olduğu şartları yerine getirmesi halinde bu kimsenin miras hakkını sabit olmuş addederse veraset vesikasını verir. Veraset vesikası, bu vesikada mirasçı olarak gösterilen kimsenin miras hakkına sahip olduğuna dair bir karine teşkil eder. O halde bu, veraset vesikasında mevzuu bahsolan hâdiselere dair bir karine olmayıp hakka mütedair bir karinedir. Alman hukuku; veraset vesikasını alabilmek için bunu talep edene pek çok mecburiyet ve mes'uliyetler tahmil ve hâkime serbest takdir hakkı verdikten sonra bu vesikayı hâmil olan mirasçıları, terekedeki tasarrufları için leğitim kılmakta ve bu vesikada mirasçı olarak gösterilen kimselerle hukukî muamelelere girişerek terikeye dahil bir mevzuu iktisap eden ve yahut böyle bir mevzua müteallik hakkı iktisap eden, yahut terikeye dahil bir haktan beri olmak istiyen hüsnü niyet sahibi üçüncü şahısları siyaset etmektedir. (Alman medenî kanununun 2365, 2366 ve müteakip maddeleri) Verilen veraset vesikası herhangi bir sebepten ötürü doğru ve makbul değilse ya resen veyahud alâkadarların talebi ile bu vesika istirdad edilir, kabil değilse hükümsüz ilân olunur. (Alman medenî kanunu, Madde 2381).

2 — Eski mevzuatımız. Fıkıh hükümlerine göre; mali mes'uliyete müncer olmıyan vak'alar ve hâdiseler dava mevzuu olamazdı ve bunlar hakkında muhakeme icrası abes sayılırdı. Veraset meselesinde de bir kimse varis olduğunu ispat etmek istediği zaman kadiya müracaatle benim varis olduğuma karar ver diyemezdi. Bunun için ekseriya kadiya müverrisimin filân adamdan alacağı vardı, bunun bana verilmesini isterim diye müracaat olunur ve calî hasım da alacağı ikrar fakat davacının varis olduğunu bilmediğini ileri sürerdi ve bu suretle davacı varis olduğunu ispat ederdi. İhtilâf olmadığı halde calî hasım icadına bu suretle adli işlerin ciddiyet ve nazahetinin ihlâline uzun yıllar göz yumulduktan sonra nihayet 5 şubat 1330 tarihli nizamname ile buna nihayet verildi. Ve bundan sonra veraset meseleleri ancak hakiki hasım müvacehesinde hal ve karara raptolunabilirdi. Fakat her miras meselesinin de mutlaka ihtilâflı olması lâzım gelmez. Bu gibi hallerde dava

açmak fuzulî ve masraflı bir şey olduğundan bu yapılmıyor, fakat diğer taraftan mirasçının tasarruflarını yapabilmeleri için bir vesikaya ihtiyaç hâsıl oluyordu. Bu ihtiyacı karşılamak üzere bir kararname ile «hilâfı sabit oluncıya kadar mer'î olmak ve metninde ibraz olunacağı mahal gösterilmek şartile veraset vesikaları» verilebilmesi kabul edildi. İşte eski hukukumuzda veraset vesikası böyle başlar.

Bilhassa «ibraz olunacağı mahal» tabirinin hâlâ veraset vesikalarında arandığına aşağıda bir temyiz kararının tetkiki münasebetile temas edeceğim. Bundan sonra 21 mart 1340 tarih ve 492 numaralı kanunun 13 üncü maddesinin 7 inci numarasında «nesep ve veraset davaları hasımı hakikî muvacehesinde müstakilen veya bir davayı asliye zımında ikame olunur. Verasetin mahalle veya karye heyeti ihtiyariyesinden alınacak ilmühaber üzerine hasım müvacehesinde olmıyarak bilbeyyine ispatı da caiz olur. Fakat bu takdirde ilâm yerine veraset senedi verilir. Ve bu sened hilâfı sabit oluncıya kadar mer'idir.» deniliyor ve bu suretle veraset vesikaları muhafaza ediliyordu. Bu kanun da; hukuk usulü muhakeme kanunu ile ilga edilmiştir.

II

İsviçre mevzuatına ve bugünkü mevzuatımıza göre veraset vesikası

I — İsviçre. İsviçre medenî kanununun «Terikenin İsali» kenar başlıklı 559 uncu maddesinde: «Alâkadarlara yapılan tebliğden bir ay geçtikten sonra hakları, kanunî mirasçılar ve yahud daha evvelki bir tasarrufla lehlerine teberru vâki olanlar tarafından sarahaten itiraza uğramıyan mansup mirasçılar; butlan ve mi-

ras sebeble istihkak davaları mahfuz kalmak şartile memur tarafından mirasçı olduklarına dair kendilerine bir vesika verilmesini talep ederler. Aynı zamanda eğer icabı hale uygun ise terikeyi idare eden kimseye, terikeyi bunlara ita için salâhiyet verilebilir.» denilmektedir. Şimdi bu maddenin kısaca mahiyet ve gayesini inceliyelim.

a) İsviçre hukukuna göre veraset hakkı herhangi bir suretle ispat edilebilir. Veraset vesikası maddî hukuk yönünden hiçbir tesiri haiz değildir. Çünkü maddeden açıkça anlaşıldığı veçhile bu senedi verecek olan memur olduğuna göre materielle hukuka dair karar verecek mevkide değildir. Maddî hukuk yönünden vaziyet; ancak hukuk usulü muhakemelerine tâbi bir dava ile halledilebilir. Hatta bunun için maddede butlan ve miras sebeble istihkak davaları mahfuzdur denilmiştir.

b) 559 uncu maddeye göre veraset vesikalarını mansup mirasçılar istiyebilecektir. O halde lehlerine teberru yapılan kimseler bunu istemiyeceklerdir. Bu talep haklarını, alâkadarlara tebliğ tarihniden bir ay sonra kullanabileceklerdir. Fakat tatbikatta veraset senedi kanunî mirasçılara da verilmektedir(1). Bu vesikayı isteyenlerin talepnameye neler dercetmeleri lâzım geleceği hakkında da maddede bir hüküm yoktur. Bu vesikanın kimin tarafından verileceği meselesine gelince, maddede memurdan bahsediliyor.

(1) Rosel 559 uncu maddenin şerhinde «Mansup mirasçıların hâkimden veraset vesikası isteyebileceğini tasrih eden kanun, kanunî mirasçılara da böyle bir vesika isteyebileceğini meskût geçmekte ise de bu maddenin münakaşasını havi Meclis zabıtlarında mezkûr olduğu üzere bu sükût kanunî mirasçılara böyle bir vesika verilemeyeceğinden neş'et etmeyip bunun bedihî olmasından ötürü zikre lüzüm kalmamıştır» deyior. Sonra yukarıda izah edilen İsviçre tapu sicilli nizamnamesinin 18 inci maddesi de bunu teyid etmektedir. Fakat buna mukabil Züriç mahkemesinin bir kararında 559 uncu maddeye göre veraset vesikasını idarî bir memur dahi verebileceğinden böyle bir kimsenin miras münazaalarına karışması ve kanunî mirasçılara veraset vesikası vermesi doğru görülüyor. (Zü R. B. 127 S. 43 bak.) (Tafsilât için Gumür Tuor III Schweizerischen Zivilgesetzbuch; 559 uncu madde şerhine bakınız.)

Fakat Zürih mahkemesinin bir kararına göre bunun idarî memur tarafından değil, münferid hâkim tarafından verilmesi lâzım geleceği ileri sürülmüştür. Zaten bu vesikayı hangi makamın vereceği Kantonlarca hususî kanun ve nizamnamelerle tanzim olunmuştur. Muayyen müddet zarfında kanunî mirasçılar, yahud daha evvelki bir tasarrufla lehlerine teberru vâki olanlar tarafından sarahaten itiraz vâki olmazsa, aîd makamı veraset vesikasını verecektir. Sonra maddenin son fıkrasına göre de halin icabına göre mansup mirasçıya terikedeki mevzular üzerinde tasarruf hakkı da bahşedilebilecektir.

İsviçrede de veraset vesikasına bilhassa tapu sicilleri için lüzum gösterilmektedir. 22 şubat 1910 tarihli tapu nizamnamesinin 18 inci maddesinde tescil için ibrazı istenilen vesikalar meyanında «mirasa müstenid tescillerde, kanunî ve mansup mirasçıların, verasetin kendilerine münhasır olduğuna dair veraset vesikası» da zikredilmektedir. Hususile mansup mirasçılara verilen bu vesikanın tapu sicilli kayıtlarına mesned olup olamayacağı İsviçrede çok münakaşa edilmektedir. Çünkü İsviçre tapu nizamnamesinin 18 inci maddesinde tescile esas olacak vesikaların kayidsiz ve şartsız olması istenildiği halde 559 uncu maddeye göre mansup mirasçılara verilen veraset vesikasının kanunî mirasçılar ve daha mukaddem bir tasarrufa müstenid hak sahiblerinin iptal davasına maruz kaldığını ileri sürüyorlar. Fakat buna rağmen Zürih mahkemesinin bir kararı şarihlerin bazılarının kanaatlerine göre mansup mirasçıların ellerindeki veraset vesikasına müsteniden tapu sicilline kayid yaptırabilmeleri kabul edilmektedir (2). Bu münasebetle tapu sicil memurunun veraset vesikasının hakikate uygun olup olmadığını tetkik salâhiyeti var mıdır, yok mudur meselesi de ortaya çıkmaktadır. (ZÜR BI 20 S. 1) de tapu memurunun yalnız şekli şartların yerine getirilip getirilmediğini tetkik hakkı olduğu kabul edilmektedir. Buna mukabil Tapu Sicilleri gazetesinin 11 inci sayı ve 198 inci sahifesindeki bir yazıda şayet tapu memuru salâhiyetli makamlarca tanzim olunan veraset vesikasında zikrolunan mi-

(2) Escher, 559 uncu maddenin serhine bak.

rasçılardan başka mirasçılar olduğunu biliyorsa tescil talebini red edebilir denilmektedir.

2 — Bugünkü Türk hukukuna gelince: Mer'î Türk hukukunda ve kanunlarında veraset senedi veya veraset vesikası istilahlara tesadüf ederiz. Fakat aşağıda izah edeceğim veçhile teknik manada veraset vesikası medenî kanunumuzun 538 inci maddesinde tanzim edilmiştir. Madde 538 «Vasiyetnamede mirasçı nasbedilmiş olup da hakları kanunî mirasçılar, yahut tarihi mukaddem bir tasarrufla lehlerine teberrü vâki olanlar tarafından sarahaten itiraza uğramıyan kimseler, tebliğ tarihinden itibaren bir ay geçtikten sonra mirasçılık sıfatları hakkında ellerine resmî bir vesika verilmesini sulh hâkiminden isteyebilirler. Her nevî butlan ve miras sebebiyle istihkak davaları hakkı mahfuzdur.» Görülüyor ki kanunumuzun 538 inci maddesi İsviçre medenî kanununun 559 uncu maddesine aşağı yukarı uymaktadır. Farkları gözden geçirelim: İsviçre medenî kanununun 559 uncu maddesinin almanca Textinin kenar başlığında «Terikenin itası» fransızca metninin kenar başlığında «Malların itası» denilmiştir. Bu kenar başlıklar İsviçre kanununun 559 uncu maddesine uygun olduğu halde bizim maddeye uymamaktadır. Çünkü yukarıda da işaret ettiğim veçhile İsviçre kanununun 559 uncu maddesinin 2 inci fıkrasında «İcabı hale göre terikeyi idare edene; bunu mansup mirasçılara ita salâhiyeti» verilmektedir. Bu ikinci fıkra bizim maddede yoktur. Ne için alınmadığını bilmiyorum. Fakat ne mal ve ne de terikezilyedliğinin mansup mirasçılara naklinne dair bir hükmü ihtiva etmiyen bir maddeye kenar başlık olarak «Malların itası» demek pek yerinde olmasa gerektir. Sonra «tebliğ» deniyor, kime tebliğ müphemdir. Bunu alâkadarlara tebliğ şeklinde tavzih daha münasip olurdu. Bu alâkadarlardan da 537 inci maddedeki manada mirasta hak sahibi olanları anlamak icap eder. Gene İsviçrede «memur» un bu vesikayı vereceği söylendiği halde bizde «sulh hâkimi» diye tasrih edilmiştir ve şüphesiz bunda isabet edilmiştir.

Maddenin tahliline geçmeden evvel şunu söyliyeyim ki veraset vesikası meselesi ihtiyaca cevap verecek şekilgde tanzim edilmemiş olduğundan tatbikatta büyük müşkülâta tesadüf edil-

mektedir. Bundan ötürü muhtelif münasebetlerle bazı hâkim ve avukatlarımız tarafından meseleye temas edilmiştir (3).

a) Veraset vesikasını kimler isteyebilir. 538 inci maddenin lâfzî ifadesine göre bunu mansup mirasçılar isteyebileceklerdir. Yukarıda da söylediğim veçhile İsviçrede nazariyat ve tatbikatta veraset vesikasını kanunî mirasçılar da talep edebilecekleri kabul edilmiştir. Memleketimizde de medenî kanunun ilk tatbik edildiği esnada kanunî mirasçılara da bu vesika verilmiştir. Sonra kanunî mirasçılara bu vesikanın verilmesine mâni bir kanunî hüküm de yoktur. Hatta bazı kanun ve nizamnamelerde bu vesikanın kanunî mirasçılara da verileceği tasrih edilmektedir. (8 Birinciteşrin 1930 tarih ve 262 numaralı tapu sicil nizamnamesinin 19 uncu maddesinin 1 inci numarası ile 29 Birincikânun 1934 tarih ve 2644 numaralı tapu kanununun 5 inci maddesi.) Mansup mirasçılar, alâ-kadarlara tebliğ ve hakları kanunî mirasçılar ve yahud daha evvel lehlerine teberru vâki olanlar tarafından bir ay zarfında sarahaten itiraza uğramadığı takdirde bu vesikayı talep edebileceklerdir. Acaba kanunî mirasçılar da muayyen bir müddete riayete mecbur mudurlar? Kanunda bunlar esasen zikredilmediklerinden müddete dair de bir kaydın bulunmayacağı bedihidir. Yalnız 2644 numaralı tapu kanununun 5 inci maddesinde mülkiyet ile intifa hakkından birini seçmekte muhayyer olanlara bir hafta müddet verildiğine göre diğer kanunî mirasçılar için bir müddete riayet mecburiyeti olmadığı neticesi istihraç olunur. Veraset vesikasını talep edenlerin taleplmelerine neleri derc edecekleri ve ne gibi beyyine vasıtalarından istifade edebilecekleri hususunda kanun meskûttur. Veraset vesikalraından beklenen gayenin elde edilebilmesi için bilhassa bu hususta çok sıkı davranmak lâzımdır. Kanunî mirasçılar, Almanyada olduğu gibi tevarüs ettiği kimsenin ölüm tarihini,

[3] Hamdi, Veraset davalarının mercii (İstanbul Baro mecmuası. Say. 40, Nisan 1930).

Hidayet Hadi: Veraset davası var mı? (İstanbul Baro mecmuası. Sayı 54. Haziran 1931).

A. Refik Gorbon; Mahkeme içtihatları (Hukukî Bilgiler mecmuası No. 15, Şubat 1937).

yahut gaipliğine hükmedildiği tarihi, mirasın mesnedi olan münasebeti, diğer mirasçıları, hatta ölenler ve mirastan mahrum edilenler de dâhil olduğu halde bildirmeğe ve ispat etmeğe mecbur edilmelidir. Mansup mirasçılar da kendilerini mirasçı yapan tasarrufları ve bunu tetyit eden evrak ve vesaiki diğer tasarrufların bulunup bulunmadığını talepnamelede zikre icbar edilmelidir.

b) Veraset vesikasını vermeğe vazifedar ve salâhiyettar olan makamlar. Belki de ilk bakışta 538 inci maddede veraset vesikasının sulh hâkiminden istenebileceği zikredildiğinden meselenin gayet açık olduğu zehabına düşülebilir. Fakat tatbikatta iş bu kadar basit değildir. Çünkü veraset vesikalarını vermeğe asliye mahkemelerinin vazifedar olduğu kabul edilmiştir. Bu; hangi kanun ve hangi mülâhazaya müstenid olursa olsun pek çok müşkülâtı mucip olmaktadır. 27 Şubat 1934 tarih ve 376 numaralı kanunu medeninin velâyet, vesayet ve miras hukukuna müteallik hükümlerinin sureti tatbikına dair nizamnameyi şöyle bir gözden geçirecek olursak daha birinci maddesinde ölüm hâdiselerinin nüfus memurluklarınca bir hafta içinde sulh hâkimine bildirileceği söyleniyor. Sonra terike defterinin sulh hâkimliğince tutulacağından (madde, 35) terikenin mühürlenmesi lâzım geliyorsa gene sulh hâkimliğince yapılacağından vasiyetnamenin hıfzı için sulh hâkimine tevdi edileceğinden (madde: 38) vasiyetnamenin açılması ve kanunî mirasçıların emvale muvakkaten vaziyet etmelerine sulh hâkimliğince müsaade edileceğinden (madde: 39) resmî tasfiyenin sulh hâkimliğince yapılacağından bahs olunmaktadır. (Madde: 50).

Hulâsa ölümden terikenin tasfiyesine kadar olan işler için sulh hâkimi vazifedar kılındığı halde veraset vesikası için asliye mahkemelerini vazifedar kılmak hem işlerin süratle yürütmesine ve hem de sıhhatle tetkikine engel olabilir. Bu suretle büyük şehirlerde zaten işleri çok olan asliye mahkemeleri daha fazla işgal edilmiş ve küçük yerlerde de halk asliye mahkemelerinin bulunduğu yere kadar gitmek külfetine sokulmuş oluyor. Bunun için sulh mahkemeleri bu işle vazifedar kılınırsa salâhiyet meselesi de; mütevefanın son ikametgâhının bulunduğu mahal sulh hâkimini salâhiyettar olarak kabul etmekle halledilir. Gerçi bunun da uzak yerlerdeki mirasçılar için kolay bir iş olmayacağı âşikârdır. Fakat işlerin emniyet

ve selâmeti bunu icap ettirmektedir. Aksi takdirde vaziyete yakından vâkîf olmıyan muhtelif sulh hâkimlerinden yekdiğerini tutmıyan yahud hakikati hale uymıyan veraset vesikaları alınabilir.

c) Veraset vesikalarının tesirleri. Bazı kanunlarda bilhassa Alman kanununda usulüne muvafık şekilde ita edilen veraset vesikalarına materielle legitimation tesiri izafe edilmiş, yani bunlara herkesin itimad edebilmesi temin olunmuştur. İsviçrede veraset vesikalarına bu derece kuvvetli bir tesir izafe edilmek istenilmemiştir. Bizde de aynı kaidenin carî olması icap eder. Gerçi veraset vesikası; hâmilinin hakikaten mirasçı olduğuna dair bir karine teşkil eder, fakat bundan da ileri geçemez. Meselâ bir borçlu müteveffanın kendisinde olan alacağını, yahud bir banka müteveffanın mevduatını elinde veraset vesikası olan bir mirasçıya verirse borcundan kurtulmuş olur mu ve sonradan veraset vesikasının doğru olmadığı, yani vesika hâmilinin mirasçı olmadığı, yahud diğer mirasçıların da bulunduğu tebeyyün ederse borçlu, yahud banka tekrar ödemeğe mecbur mudur? İşte veraset vesikasının tesiri ile pek yakından alâkadar olan böyle pek çok meseleler ortaya atılabilir. Tatbikatta da hergün bunlara tesadüf edilmektedir. Bu hususta misal olarak Temyiz mahkemesi 4 üncü hukuk dairesinin 1015 esas numaralı ve 27/3/1933 tarihli bir kararını nakledeceğim. «Müddealeyh Emlâk ve Eytam Bankasına müddeinin vefat ettiğine ve veraseti kendisine münhasır olduğuna dair kardeşi İbrahim tarafından ibraz olunan veraset vesikası ilâm mahiyetinde olmamakla banka bu vesika ile mevduatı İbrahime vermek mecburiyetinde bulunmamış ve mezkûr vesikanın metninde nerede istimal edileceği dahi zikir ve tasrih edilmemiş olmasına binaen müddei namına mukayyed mevduatın bu vesika ile İbrahime verilmesi bankanın beratını müstelzim bulunmamış iken bu nokta teemmül edilmiyerek yazılı olduğu üzere karar verilmesi kanuna muhalif bulunmuş olmakla hükmün bu sebeble nakzına ve aşağıda yazılı temyiz masrafının.....) Temyiz mahkemesi 4 üncü hukuk dairesinin bu kararı, veraset vesikasına kanunen izafedilen zaif tesir göz önünde tutulunca çok yerindedir. Fakat diğer taraftan bu; menfaatler vaziyetine hiç te uygun değildir.

Nitekim avukat Refik Gorbon Temyiz mahkemesi 4 üncü hu-

kuk dairesinin bu kararını 15 Şubat 1937 tarih ve 4-88 numaralı Hukuk Bilgileri mecmuasında tahlil ederek veraset vesikalarının ilâm mahiyetinde olmaması iddiasını usulün muhtelif maddelerine dayanarak cerh ediyor ve müteveffanın metrûkât ve mevduatını miras vesikasında yazılı varise veren hüsnü niyet sahibi üçüncü şahsa mes'uliyet tevcihine sebep göremediğini söylüyor. Müellifin hüsnü niyet kaidelerine istinaden ileri sürdüğü bu tezi kuvvetlidir. Veraset vesikası ve tesirleri kanunen yeniden tanzim edilmeden evvel Temyiz mahkemesi bir tevhide içtihad kararile müellifin iddiasını kabul edecek mi bilmiyorum. Fakat bu halin devamı borçlular için de şayani temenni olmamakla beraber bilhassa alacaklı mirasçılar çok müşkül vaziyete düşürebilir. Yalnız Temyiz mahkemesi 4 üncü hukuk dairesinin kararında «Vesika metninde nerede kullanılacağı da zikredilmemiş olmasına binaen) cümlesi vardır. Demek ki eskiden olduğu gibi bugün de gene bu kayid veraset vesikalarında bir rükün olarak aranmaktadır.

Veraset vesikası ehemmiyet ve tesirini bilhassa Tapu işlerinde gösterir. 262 numaralı Tapu Sicilli nizamnamesinin 19 uncu maddesinin 1 inci numarasında «Eğer talep kanuni veya mansup mirasçılar tarafından dermeyan edilirse müteveffanın mirasının bunlara münhasır olduğuna dair hâkimler tarafından verilen veraset senedi» denilmektedir. 2644 numaralı Tapu kanununun 5 inci maddesinde mülkiyet ve intifa haklarından birini seçmekte muhayyer olan mirasçıların veraset senedini ne zaman isteyebileceklerinden bahsolunmaktadır. Tescili talep edilenlerin yabancı hakiki şahıslar olması halinde sicil memuru nizamnamenin 36 inci maddesini gözden uzak tutmamalıdır.

Acaba yabancı memleketlerde verilen veraset vesikaları memleketimizde tanılabilir mi?.. Buna 2644 numaralı Tapu kanununun 37 inci maddesi bazı kayid ve şartlar altında cevaz vermektedir. Şu kısa tetkikimizle de görüldüğü vehiçle veraset vesikası herkesi alâkadar eden ve pek çok hukukî meseleleri etrafında toplıyan bir müessese olduğu halde memleketimizde ihtiyaçlara cevap verecek şekilde tanzim edilmemiştir. Zaten bir madde içerisinde pek çok hukukî meseleleri halle imkân olmadığı da bedihidir. Gerçi İsviçrede bu müessese bir madde ile tanzim edilmiş gibi

görünür. Fakat hakikatihalde veraset vesikası meselesi orada Kanton kanun ve nizamlarile mufassalan tanzim edilmektedir. Yakında memleketimizde de bu müessesenin kendisinden beklenen gayeyi temin edecek surette tanzim edileceğine intizar edebiliriz.

Dr. Jur. GALİP GÜLTEKİN

*İst. Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kara ve
Deniz Ticareti Hukuku Doçenti*